

EU-medlemsstaternas samstämmighet inom Förenta Nationerna

Före och efter Lissabonfördragets ikraftträdande

LUNDS
UNIVERSITET

Emelie Nordström
Sandra Thonäng

Abstract

Lissabonfördragets ikraftträdande den första december 2009 introducerade omfattande reformer för EU:s utrikespolitik samt för unionens internationella representation. Fördragets ambition var att EU skulle "tala med en röst" på den internationella arenan, vilket innebar stora institutionella förändringar för EU:s representation inom FN. I denna uppsats undersöks huruvida Lissabonfördragets ambition har uppnåtts genom att studera EU-medlemsstaternas grad av samstämmighet inom FN, före och efter Lissabonfördragets ikraftträdande. Detta görs utifrån två kvantitativa undersökningar under referensperioden 2008-2010 genom att studera EU-medlemsstaternas röstbeteende i generalförsamlingens resolutioner, samt unionens gemensamma uttalanden. Genom de empiriska undersökningarna prövas två hypoteser, utformade utifrån realismen och institutionalismens perspektiv, vilka utgör motsatta perspektiv på institutionella förändringars påverkan på staters agerande. Analysen av undersökningarnas resultat indikerar på att Lissabonfördragets institutionella förändringar inte har resulterat i en högre grad av samstämmighet mellan EU:s medlemsstater i FN.

Nyckelord: Lissabonfördraget, institutionella förändringar, EU, FN, samstämmighet

*Antal ord:*9377

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och problemformulering	1
1.1.1	Definition av centrala begrepp	2
1.1.2	Uppsatsens disposition	2
1.2	Bakgrund	2
1.2.1	EU:s institutionella utveckling utifrån unionens fördrag	2
1.2.2	Lissabonfördragets institutionella förändringar	5
2	Teori	7
2.1	Institutionalism.....	7
2.2	Realism.....	9
3	Metod	11
3.1	Operationalisering	11
3.2	Kvantitativ metod	12
3.3	Referensperiod	12
4	Undersökning 1: Resolutioner	13
4.1	Bakgrund: Resolutioner.....	13
4.2	Material, avgränsning och urval	14
4.3	Utförande.....	15
4.4	Resultat: Resolutioner	16
4.4.1	Enhålliga, två- och tredelade resolutioner	16
4.4.2	Två - och tredelade resolutioner	18
4.4.3	Delade resolutioner med oförändrat ställningstagande	18
4.4.1	Delade resolutioner med förändrat ställningstagande	19
5	Undersökning 2: Gemensamma uttalanden	21
5.1	Bakgrund: EU:s gemensamma uttalanden	21
5.2	Material, avgränsning och urval	23
5.3	Utförande.....	24
5.4	Resultat: Gemensamma uttalanden	25
6	Analys av resultat	28
6.1	Analys av undersökning 1: Resolutioner	28
6.2	Analys av undersökning 2: Gemensamma uttalanden	30

6.3	Avlutande reflektioner.....	33
7	Referenser.....	34
7.1	Tryckta källor.....	34
7.2	Elektroniska källor.....	34
Bilaga 1:	Resolutioner i urvalet.....	37
Bilaga 2:	Delade resolutioner.....	40
Bilaga 3:	Delade resolutioner efter ämne.....	42

1 Inledning

Sedan 1970-talet har medlemsstaterna inom den Europeiska unionen (EU) arbetat för att främja en gemensam utrikes - och säkerhetspolitik för organisationen. EU har gjort ett flertal reformer i dess grundfördrag för att detta skall uppnås, senast genom Lissabonfördraget år 2009. Unionens fördjupade integration inom utrikespolitiken har främjat ambitionen för medlemsstaterna om att koordinera sina positioner och inta en gemensam ställning i världspolitiska frågor inom internationella organisationer, något som ständigt utmanas genom att EU idag bygger på 27 suveräna medlemsstater med nationella intressen. EU:s utveckling av en gemensam utrikespolitik i egenskap av regional mellanstatlig organisation har dock resulterat i att unionen blev den första regionala aktör som beviljades observatörsstatus inom Förenta nationerna (FN). Detta var ett nytt fenomen inom FN då organisationen utgör en mellanstatlig organisation som i sin grundkonvention endast bygger på samarbete mellan suveräna stater.

1.1 Syfte och problemformulering

Lissabonfördraget introducerar omfattande reformer för EU:s utrikespolitiska koordination, inte minst inom FN som är en central del av EU:s internationella förbindelser. Fördragets främsta ambition inom utrikespolitiken är att uppnå ett mer samstämt agerande för att främja unionens mål om att "tala med en röst" inom internationella organisationer.

Vårt syfte med denna uppsats är att undersöka huruvida denna ambition uppnåtts genom att studera om en högre grad av samstämmighet främjats mellan EU:s medlemsstater, till följd av Lissabonfördragets institutionella förändringar. För att undersöka om fördragets reformer påverkat EU-medlemsstaternas samstämmighet väljer vi att studera medlemsstaternas agerande inom FN. Valet av FN som analysobjekt motiveras genom att medlemsstaterna enskilt inom organisationen tar ställning till ett stort antal politiska frågor på den internationella arenan, vilket gör att de enskilda EU-medlemsstaternas agerande kan observeras. Genom detta kan vi konkret undersöka huruvida EU-medlemsstaterna i större utsträckning blivit mer samstämmiga i sitt agerande efter Lissabonfördragets ikraftträdande. Med detta resonemang som bakgrund har vi formulerat följande frågeställning;

Har Lissabonfördragets institutionella förändringar resulterat i en högre grad av samstämmighet mellan EU:s medlemsstater inom FN?

1.1.1 Definition av centrala begrepp

Vi har valt att definiera begreppet samstämmighet som EU-medlemsstaternas grad av gemensamt agerande i uppsatsens kommande delar. Begreppet institution har vi valt att tillämpa som ett samlingsnamn för formella och informella regelverk som påverkar aktörers agerande.¹ Institutionella förändringar är således förändringar i EU:s grundläggande politiska system.

1.1.2 Uppsatsens disposition

Inledningsvis presenterar vi en sammanfattande bakgrund av EU:s historiska institutionella förändringar utifrån unionens utrikespolitik samt hur unionens representation inom FN har utvecklats. Detta följs av en översiktlig presentation av Lissabonfördragets främsta reformer av EU:s utrikespolitik. I uppsatsens teoridel formuleras två hypoteser utifrån internationella teorier, vilka belyser motsatta perspektiv på institutionella förändringars påverkan på aktörers agerande. Teoridelen följs sedan av två empiriska studier som avser undersöka EU:s samstämmighet inom FN. Uppsatsens avslutande del består av en analys där vi analyserar undersökningarnas resultat utifrån respektive teoriers förklaringsfaktorer, för att avslutningsvis kunna stärka någon av hypoteserna och således besvara vår frågeställning.

1.2 Bakgrund

Nedan följer en översiktlig presentation av EU:s utrikespolitiska institutionella förändringar sedan 50 år tillbaka i tiden då Romfördragen trädde i kraft. Vi avser inte att presentera alla de fördrag och rapporter som präglar unionens utveckling, utan vi vill istället presentera en överskådlig blick utifrån de fördrag som vi anser ha störst betydelse för EU:s representation inom FN.

1.2.1 EU:s institutionella utveckling utifrån unionens fördrag

Den europeiska integrationen har utvecklats institutionellt sedan 1957 då Romfördragen trädde i kraft. Romfördragen bestod av två fördrag; Den Europeiska ekonomiska gemenskapens fördrag (EEG-fördraget) och den Europeiska atomenergigemenskapens fördrag (Euratom-fördraget). Genom EEG-fördraget upprättades tre gemenskaper i form av gemensam marknad, tullunion

¹ Österud mfl., Statsvetenskapligt lexikon, 1997, s. 97

och politik inom områdena jordbruk, handel och transport för medlemsländerna.² Tillsammans utgjorde dessa tre gemenskaper Europeiska gemenskaperna (EG), vilka hade enskilda institutioner och endast ett fåtal gemensamma.³

Genom Brysselfördraget (fusionsfördraget) år 1965 sammanslogs de tre gemenskapernas institutioner. Detta resulterade i Europeiska gemenskapens kommission samt ett enat ministerråd,⁴ två institutioner som således företrädde EG. Fördraget förutsatte att kommissionen skulle etablera relationer med FN⁵ och kommissionens närvaro inom organisationen inleddes med öppningen av ett informationskontor i New York år 1964.⁶

År 1970 etablerade medlemsländerna Europeiska politiska samarbetet (EPS) och genom detta deklarerade nationerna att de skulle koordinera sina positioner inom internationella organisationer.⁷ I Luxembourgrapporten samma år kom medlemsländerna även överrens om att unionen skulle utveckla ett djupare samarbete inom det utrikespolitiska området för att främja utvecklingen av unionens gemensamma röst.⁸

Kommissionens kontor i New York blev ett officiellt delegationskontor i slutet av 1974 när FN:s generalförsamling beviljade observatörsstatus till EG, vilket innebar att kommissionen fick delta i generalförsamlingens möten.⁹ Detta medförde att EG blev första enheten som beviljats observatörsstatus i FN, då endast stater tilldelats samma ställning tidigare.¹⁰

Den första november 1993 utvecklades EG officiellt till den Europeiska unionen (EU) genom att fördraget om Europeiska unionen (FEU), även kallat Maastrichtfördraget, trädde i kraft.¹¹ Fördraget förstärkte unionen och upprättade tre pelare efter politiska områden. EG samlades under samma tak och utgjorde unionens första pelare. EPS utvecklades till en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP) för medlemsländerna och utgjorde funktionen som unionens andra pelare. Den tredje pelaren innefattade polisiärt och straffligt samarbete. Genom att pelarstrukturen upprättades och EG nu endast utgjorde unionens första pelare innebar detta att kommissionen efter fördraget inte längre representerade unionen i sin helhet inom FN, utan endast dess första pelare.¹²

Maastrichtfördraget reglerade genom ett antal artiklar EU:s relation med internationella organisationer. Genom artikel J.2 i fördraget presenterades EU:s ambition för dess agerande på den internationella arenan. Artikeln angav att medlemsstaterna skulle samordna sitt agerande inom internationella

² Tallberg, EU:s politiska system, 2007, s 24

³ European Union 1

⁴ European Union 1

⁵ Farrell, EU Representation and Coordination within the United Nations, 2006, s 30

⁶ Farrell, EU Representation and Coordination within the United Nations, 2006, s 38

⁷ Farrell, EU Representation and Coordination within the United Nations, 2006, s 31

⁸ Strömvik, "Fifteen Votes and One Voice? The CFSP and Changing Voter Alignment in the UN", 1998, s 181

⁹ Farrell, EU Representation and Coordination within the United Nations, 2006, s 39

¹⁰ European Union @ United Nations 1

¹¹ Farrell, EU Representation and Coordination within the United Nations, 2006, s 30

¹² Tallberg, EU:s politiska system, 2007, s 67-68

organisationer samt att staterna skulle framföra de gemensamma ståndpunkterna för unionen inom organisationer där inte alla medlemsstater deltar.¹³

Artikel 302 fastställde specifikt att kommissionen skulle säkerställa förbindelser med FN:s organ.¹⁴

Artikel J.6 reglerade kommissionens delegationer genom att fastslå följande: ”Medlemsstaternas diplomatiska och konsulära myndigheter och kommissionens delegationer i tredje land och vid internationella konferenser samt deras representationer vid internationella organisationer skall samarbeta för att säkerställa att de gemensamma ståndpunkter och gemensamma åtgärder som beslutas av rådet följs och genomförs.”¹⁵

I Maastrichtfördraget fastställde artikel 18 att EU:s ordförandeland företräder unionen i frågor angående den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Ordförandeskapet inom EU roterar halvårsvis mellan EU:s medlemsstater och tillskriver varje stat ansvaret att under detta kalenderhalvår representera unionen på den internationella arenan i ärenden angående GUSP.¹⁶ Inom internationella organisationer, såsom FN, innebär detta att ordförandelandet stod som ansvarigt för samordning av medlemsstaternas ståndpunkter angående GUSP.¹⁷

Medlemsstaterna enades 1994, två årtionden efter att kommissionen etablerat ett kontor i New York, om att även öppna ett kontor för ministerrådet i samma region för att bistå representationen av GUSP inom FN. Ministerrådet tilldelades dock inte observatörsstatus utan uppfyllde istället funktionen som informationsbyrå för att bistå ordförandelandet i arbetet med dess koordination.¹⁸

Även om Maastrichtfördraget reglerade EU:s representation inom FN tillskrevs inte en enskild institution rätten att representera unionen i frågor som berör unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Ordförandelandet skulle koordinera medlemsstaternas positioner för att försöka uppnå enhetliga beslut, samt enhetligt röstbeteende, och om detta gjordes var det ordförandelandet som var ansvarigt för att presentera utslaget för FN:s organ.¹⁹

Maastrichtfördraget har reviderats två gånger sedan dess införande genom Amsterdamfördraget (1999) och Nicefördraget (2003)²⁰ som inrättades med en ambition om effektivisering och demokratisering av EU:s institutioner.²¹ Genom

¹³ FEU, 1993, artikel J.2

¹⁴ FEU, artikel 302

¹⁵ FEU, 1993, artikel J.6

¹⁶ Farrell, *EU Representation and Coordination within the United Nations*, 2006, s 33

¹⁷ Tallberg, *EU:s politiska system*, 2007, s 128

¹⁸ Farrell, *EU Representation and Coordination within the United Nations*, 2006, s 37 – 37

¹⁹ Farrell, *EU Representation and Coordination within the United Nations*, 2006, s 31

²⁰ Farrell, *EU Representation and Coordination within the United Nations*, 2006, s 28

²¹ European Union 2

Amsterdamfördraget inrättades en hög representant med ansvaret att assistera rådet i utrikespolitiska frågor.²²

Den 29:e oktober 2004 gjordes ett reformförsök med ambitionen om att ersätta grundfördragen med en Europeisk konstitution. Fördraget skulle ratificeras av samtliga medlemsstater före ikraftträdandet men processen misslyckades dock i flera medlemsstater. För att finna ett alternativ till konstitutionsfördraget sammankallades en ny regeringskonferens den 23:e juli 2007. EU övergav då idén om en Europeisk konstitution och nya förhandlingar inleddes för att framställa ett ändringsfördrag.²³

1.2.2 Lissabonfördragets institutionella förändringar

Regeringskonferensens slutgiltiga fördragstext antogs under ett toppmöte i Lissabon den 19:e oktober 2007 och den 13:e december samma år undertecknade medlemsstaterna Lissabonfördraget.²⁴ Fördraget trädde i kraft den första december 2009 och innebar omfattande institutionella förändringar med en ambition om att främja EU:s möjlighet till att ”tala med en röst” på den internationella arenan.²⁵

När fördraget trädde i kraft bytte det tidigare EG-fördraget namn till Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).²⁶ Lissabonfördraget ändrar det befintliga fördraget om Europeiska unionen, utan att ersätta det, inom områdena för unionens gemensamma yttre representation.²⁷ Lissabonfördragets ambition om att ”tala med en röst”, vilket påverkar unionens utrikespolitik och internationella representation, framgår tydligt i de artiklar som presenteras nedan.

I EUF-fördraget infördes en ny avdelning med titeln ”Unionens förbindelser med internationella organisationer och tredjeländer samt unionens delegationer” i den del av fördraget som behandlar unionens yttre åtgärder. Artiklarna 302-304 i FEU-fördraget ersattes av två nya artiklar, 188p och 188q, genom Lissabonfördraget.

Artikel 188p i EUF-fördraget anger att unionen, inte endast gemenskapen som tidigare, ska upprätta samarbete med FN:s organ och dess fackorgan.²⁸ Genom fördragets förändringar tilldelas EU:s höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik samt kommissionen ansvaret för att bestämmelsen genomförs.

Artikel 188q.1 i EUF-fördraget anger att EU:s delegationer vid internationella organisationer ska representera unionen. Unionens delegationer regleras av den

²²Strömvik, 2005, To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy. s 39 - 40

²³European Union 2

²⁴European Union 1

²⁵Your guide to the Lisbon treaty

²⁶EU-upplysningen

²⁷Ds 2007:48, s 386

²⁸Ds 2007:48, s 386

höga representanten och verkar i nära samarbete med medlemsstaterna, vilket framgår av artikel 188q.2 i EUF-fördraget.

Ovanstående artiklar innebär omfattande förändringar för EU:s representation inom FN. Införandet av en hög representant för GUSP, som reglerar EU:s delegationer inom FN, kopplar samman delarna för unionens utrikespolitik med ambitionen om att ge EU en tydligare representation och internationell förbindelse.²⁹ Lissabonfördraget förändrar även EU:s delegation inom FN genom att kommissionens delegation nu innefattar hela EU:s delegation, och inte enbart EG som tidigare. Kommissionens roll som observatör inom FN stärks genom detta då dess befogenheter utökas.³⁰ Fördraget förändrar även ordförandelandets roll. Ordförandelandets tidigare ansvar för samordning, koordinering och representation inom FN övertas genom Lissabonfördraget av EU-delegationen inom FN.³¹

²⁹ European Union 3

³⁰ European Union 3

³¹ Ds 2007:48, s 386

2 Teori

Institutioners funktion inom det internationella systemet kan belysas olika beroende på vilken teori kring internationella relationer som tillämpas. Vissa teorier framhåller att institutionerna inom internationella organisationer spelar en avgörande roll för staters agerande. Andra teorier belyser institutioners begränsade påverkan på staterna och anger istället andra faktorer som präglar staternas agerande.³² Lissabonfördragets institutionella förändringar skulle således bedömas påverka EU-medlemsstaternas agerande, och således dess grad av samstämmighet, olika beroende på vilken teori som tillämpas. Vi har genom detta valt att besvara vår frågeställning med hjälp av en hypotesprövning där vi utifrån två teorier, med motsatt syn på institutioners roll, utformar två mothypoteser som vi sedan avser pröva empiriskt. I detta avsnitt kommer dessa två teorier att presenteras i separata delar och respektive del kommer att avslutas med en formulerad hypotes utifrån teorin.

2.1 Institutionalism

Flera teorier inom internationell politik tillskriver institutioner en central roll i det internationella systemet. Trots detta är litteraturen begränsad kring vilken påverkan institutionella förändringar faktiskt har på de deltagande staterna. För att besvara uppsatsens frågeställning är det av vikt att den hypotes vi utformar, som ger institutioner en avgörande roll, även belyser hur Lissabonfördragets institutionella förändringar i praktiken anses ha påverkat EU-medlemsstaternas agerande.

Vi har, utifrån detta resonemang, valt att tillämpa en sammanställd bild av institutionsteoriernas utgångspunkter kring institutionella förändringars betydelse för att få en helhetsbild över hur dessa förändringar påverkar staternas agerande. Sammanställningen vi väljer att tillämpa är utformad av Maria Strömvik i avhandlingen *To act as a Union – Explaining the development of the EU's collective foreign policy*.³³ Vi kommer, utifrån vår tolkning av sammanställningen, applicera denna på Lissabonfördragets institutionella förändringar för att påvisa hur dessa skulle påverkat samarbetet utifrån institutionsteoriernas perspektiv.

Förespråkare för institutionsteorier menar att institutioner spelar en central roll för mellanstatligt samarbete. En förändring i institutionerna kring samarbetet

³² Strömvik, 2005, *To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy*. s 39 - 40

³³ Strömvik, *To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy*, 2005

påverkar således samarbetets utformning, som i sin tur även kan påverka staters agerande. En fördjupning av institutioner skulle således leda till ett fördjupat samarbete mellan aktörerna. Förespråkarna för institutionalismen menar: "if institutions matter, we still should at least be able to observe a general intensification and expansion of EU foreign policy cooperation as its institutional mechanisms expand and stabilize"³⁴

Enligt Strömvik sker institutionella förändringar i olika dimensioner, vilka utgörs av institutionens principer, institutionens substans och institutionens processer. En förändring i dessa dimensioner påverkar förutsättningarna för samarbetet och således kan detta påverka staternas agerande.³⁵

Att förändra institutionens principer innebär att institutionens grundläggande fördrag eller konventioner ändras genom att det tillförs starkare, eller mer precisa, formuleringar i fördragen och konventionerna.³⁶ Vi tolkar detta som att starkare formuleringar kan leda till starkare incitament till samarbete samt tyligare mål kring varför samarbetet är viktigt att upprätthålla. Lissabonfördragets ambition om att EU ska "tala med en röst" på den internationella arenan syns tydligt i fördragets artiklar som innebar att principerna stärktes för organisationen. Detta borde i sin tur stärka incitamenten för staterna till samarbete, och således borde Lissabonfördragets förändring inom denna dimension stärka ett samarbete mellan staterna.

Att förändra institutionens substans innebär en förändring i organisationens grundläggande regler och konstruktion.³⁷ Lissabonfördraget förändrade EU:s utrikespolitiska konstruktion genom att stärka den höga representantens funktion genom att sammanlänka unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, samtidigt som reglerna och konstruktionen kring EU:s representation inom FN förändrades. Vi anser att denna förändring skulle påverka samarbetet och staternas agerande genom att förändringen institutionaliserade och ändrade förutsättningarna för samarbetet. Detta borde leda till en ökad representation genom att effektiviteten skulle bli starkare genom att färre organ inom organisationen behöver samordnas.

Att förändra institutionens processer innebär en förändring i förutsättningarna för beslutsprocesser genom en centralisering av dessa.³⁸ Lissabonfördraget institutionaliserade EU-representationen inom FN genom att flytta över delegeringen från ordförandelandet till EU-delegationen. Denna delegering, menar vi, innebär en centralisering av beslutsprocessen inom EU:s representation som i sin tur borde förändra samarbetet och staternas agerande.

Strömvik menar att institutionella förändringar i dessa dimensioner avgör samarbetets resultat genom att påverka specifika mekanismer. Dessa mekanismer innefattar förändringar i staters information, kommunikation, förhandlingar och möjligheter till övervakning. Om mekanismerna påverkas vid institutionella förändringar förändras förutsättningarna kring samarbetet, genom att ändra förutsättningarna kring samarbetet kan även agerandet hos den enskilda staten

³⁴ Strömvik, To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy, 2005, s 79

³⁵ Strömvik, To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy, 2005, s 80-87

³⁶ Strömvik, To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy, 2005, s 80-87

³⁷ Strömvik, To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy, 2005, s 80-87

³⁸ Strömvik, To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy, 2005, s 80-87

påverkas.³⁹ Institutionsteorier belyser även att resultatet av institutionella förändringars effekter borde kunna påvisas en relativ kort period efter dess genomförande.⁴⁰

Utifrån Lissabonfördragets institutionella förändringar, anser vi, att samtliga av dessa mekanismer inom de tre dimensionerna har påverkats. Informations - och kommunikationsprocessen har påverkats genom den förändrade representationen och institutionaliseringen som skett inom FN. Denna förändring har påverkat förutsättningarna för hur information och kommunikation kring EU-samarbetets representation sker mellan staterna då ansvaret har övertagits av delegationen. Samtidigt är förhandlings – och övervakningsprocessen inom EU förändrad genom delegeringen, både till höga representanten samt till EU-delegationen inom FN. Detta genom att mer av förhandlingen och samordningen lagts över på dessa institutioner och således är övervakningsmöjligheterna och kontrollen av beslutsprocesserna mer begränsade än när EU-medlemsstaterna enskilt ansvarade för dem.

Utefter teorierna kring institutioner skulle Lissabonfördragets institutionella förändringar lett till en högre grad av gemensamt agerande för EU:s medlemsstater. Hypotesen utefter denna teori blir således:

Lissabonfördragets institutionella förändringar har resulterat i en högre grad av samstämmighet mellan EU:s medlemsstater.

2.2 Realism

I kontrast till ovanstående teori framhäver realister institutioners begränsade påverkan på staters agerande. Vi väljer i vår utformning av denna mothypotes att inte behandla realismens olika inriktningar då vi endast vill belysa teorins centrala fenomen som beskriver institutioners funktion.

Teoretiker inom realismen framhäver att institutioner har en begränsad roll genom att det internationella systemet präglas av anarki. Genom att systemet är anarkiskt är säkerhet centralt för staters agerande och detta resulterar i att stater agerar efter andra intressen än institutionernas principer. Inom teorin är maktbalansen central för det internationella systemets stabilitet och när denna balans förändras hotas staternas säkerhet. För realister resulterar anarkin således i ett konstant säkerhetsdilemma för staterna där de strävar efter att garantera sin överlevnad genom militär kapacitet. Detta är orsakerna till att stater inte har tillit till varandra då de aldrig kan vara säkra på andra staters bakomliggande motiv, vilket resulterar i samarbetsproblem främst inom säkerhetsområdet.⁴¹

³⁹ Strömvik, To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy, 2005, s 40 – 41

⁴⁰ Strömvik, To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy, 2005, s 90

⁴¹ Mearsheimer, Anarchy and the Struggle for Power, 2011, s 32

Stater är, enligt realister, rationella aktörer som agerar efter nationella intressen. Staterna är fokuserade på relativa fördelar, vinner en stat måste en annan förlora. Genom detta blir ett mellanstatligt samarbete problematiskt då stater inte kan vara säkra på vilka fördelar andra stater tillskrivs utifrån samarbetet.⁴² Väljer en stat att samarbeta grundar detta enbart på att staten vill maximera sin egen vinst utefter nationella intressen. Samtidigt får samarbetet inte resultera i fördelar för andra stater inom samarbetet eller påverka den nationella säkerheten.⁴³ Staters egenintresse gör således att de väljer att samarbeta inom de områden där dess nationella intressen kan säkerställas, men inte inom områden då dess intressen förbises. Detta leder till att stater inte delar intressen med den internationella gemenskapen och väljer därför att samarbeta i begränsad utsträckning.⁴⁴

Eftersom staterna främst agerar efter nationella intressen har institutioner och mellanstatligt samarbete en begränsad påverkan på staternas agerande, utifrån realismens teori. Således påverkar institutionella förändringar inte heller staternas agerande och en fördjupning av institutionerna skulle inte resultera i ett fördjupat samarbete.⁴⁵

Utifrån realismens teori skulle Lissabonfördragets institutionella förändringar inte lett till en högre grad av gemensamt agerande för EU:s medlemsstater. Hypotesen utefter denna teori blir således:

Lissabonfördragets institutionella förändringar har inte resulterat i en högre grad av samstämmighet mellan EU:s medlemsstater.

⁴² Mearsheimer, *Anarchy and the Struggle for Power*, 2011, s 33

⁴³ Mearsheimer, *Anarchy and the Struggle for Power*, 2011, s 43-44

⁴⁴ Mearsheimer, *Anarchy and the Struggle for Power*, 2011, s 33

⁴⁵ Strömvik, *To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy*, 2005, s 189

3 Metod

Vi avser att empiriskt undersöka EU-medlemsstaternas samstämmighet inom FN före och efter Lissabonfördragets ikraftträdande för att i uppsatsens avslutande del analysera vilken av våra framställda hypoteser som resultatet av vår empiriska undersökning stärker. I detta avsnitt kommer vi att presentera vår metod överskådligt, vilket kommer följas av djupgående presentation i följande delar för respektive undersökning.

3.1 Operationalisering

För att mäta EU-medlemsstaternas samstämmighet inom FN, efter vår definition av begreppet, ska vi undersöka dess gemensamma agerande inom organisationen. FN:s politiska arena ger EU-medlemsstaterna möjlighet att definiera en gemensam position, och således agera samstämmigt, inom områden för unionens utrikespolitik. Denna gemensamma position definieras tydligt på två sätt: genom att medlemsstaterna koordinerar sina röstförfaranden i FN:s generalförsamling samt genom att de framför gemensamma uttalanden inom FN:s organ.⁴⁶

I generalförsamlingen sker omröstningar enskilt av staterna och ett eventuellt koordinerande av rösterna samordnas således innan omröstningen. Gemensamma uttalanden bygger på att konsensus mellan samtliga medlemsstater måste ha uppnåtts innan de kan framföras. Således tyder ett enhälligt röstbeteende samt gemensamma uttalanden på att medlemsstaterna är samstämmiga enligt vår definition.

För att mäta graden av samstämmighet har vi således valt att empiriskt undersöka EU-medlemsstaternas enhälliga röstbeteende samt gemensamma uttalanden i två separata undersökningar. Lissabonfördragets reformer innebar att både ansvaret för samordning av medlemsstaternas röster samt gemensamma uttalanden flyttades från ordförandelandet till EU-delegationen inom FN. Därför kan en underökning av dessa två områden påvisa om dessa institutionella effekter har haft en inverkan på graden av samstämmighet mellan EU-medlemsstaterna eller inte.

⁴⁶ Wiklund, Nordens och EU-ländernas agerande i FN:s generalförsamling, 1998, s 197

3.2 Kvantitativ metod

Vi väljer att genomföra dessa två undersökningar med kvantitativ metod, något som även i tidigare forskning använts för att mäta graden av samstämmighet mellan stater inom FN.⁴⁷ Motiveringen till valet av kvantitativ metod är att den mäter staternas faktiska agerande. Genom att undersöka antalet omröstningar som de enskilda EU-medlemsländerna röstar enhälligt i får vi fram konkreta siffror som är jämförbara mellan åren. Samma sak gäller med gemensamma uttalanden, fler antal uttalanden tyder på högre grad av samstämmighet. Genom att tillämpa kvantitativ metod kan resultatet presenteras i statistiska diagram, vilket även underlättar en jämförelse mellan åren i en referensperiod. Då undersökningsmetoderna skiljer sig åt i de två undersökningarna kommer det konkreta utförandet att presenteras mer utförligt under dess respektive avsnitt.

Svagheten med kvantitativ metod är att den kan brista i konsensus. Genom att redovisa siffror observeras inte en enskild stats eller organisations empiriska ståndpunkt, något som kan vara av betydelse för att belysa varför den ena hypotesen har mer förklaringskraft än den andra. För att möta detta problem har vi även valt att kategorisera röstförloppet och gemensamma uttalandena efter ämnesområden. Genom att undersöka de omröstningar som länderna röstat oense i kan vi kartlägga vilka ämnen som är mer omstridda än andra. Genom att även undersöka gemensamma uttalanden efter ämnesområden kan vi observera om det föreligger specifika ämnen som EU-medlemsstaterna väljer att uttala sig inom i större utsträckning.

3.3 Referensperiod

För att undersöka Lissabonfördragets effekter på graden av samstämmighet mellan EU-medlemsstaterna kommer våra undersökningar att utgå från åren 2008, 2009 och 2010. Valet av att ta med år 2008 i undersökningarna motiveras genom att Lissabonfördraget trädde i kraft första december år 2009. För att eliminera fördragets eventuella effekter redan år 2009 anser vi att år 2008 är relevant att undersöka för att tydligt kunna observera skillnaden av graden av samstämmighet innan Lissabonfördragets ikraftträdande.

⁴⁷ Se Luif, "EU Cohesion in the UN General Assembly: A Quantitative Analysis with Special Regard to the Distance of the US from the EU Consensus", 2008

4 Undersökning 1: Resolutioner

Följande avsnitt består av vår första genomförda empiriska undersökning med syftet att undersöka EU-medlemsstaternas röstbeteende i generalförsamlingens resolutioner för att sedan kunna pröva våra framställda hypoteser. I detta avsnitt kommer vi att inledningsvis introducera en kort bakgrund för omröstningar inom FN:s generalförsamling, vilket följs av en presentation av undersökningens material, avgränsning och urval. Detta följs av en beskrivning av den empiriska undersökningens konkreta utförande och avslutningsvis kommer undersökningens resultat att redovisas.

4.1 Bakgrund: Resolutioner

I FN:s generalförsamling representeras samtliga av FN:s 193 medlemsstater. I generalförsamlingen har varje medlemsstat en röst och organet är det FN-organ som tydligast reflekterar de enskilda medlemsstaternas ståndpunkter.⁴⁸ Utifrån detta är valet av generalförsamlingen som analysobjekt en lämplig utgångspunkt för att undersöka graden av samstämmighet mellan EU-medlemsstaterna inom FN, då en undersökning av röstbeteende inom organet mäter staternas konkreta agerande.

Sammanträdena i generalförsamlingen kallas sessioner. Generalförsamlingens sessioner är döpta i nummerordning med början år 1946.⁴⁹ En session börjar tredje veckan i september och sträcker sig ett år framåt. Under en session sammanträder generalförsamlingen intensivt från september till och med december för att sedan under följande år fram till september gå igenom resten av besluten på agendan som inte hunnits med. Detta resulterar i att majoriteten av generalförsamlingens beslut tas från september till årets slut.⁵⁰

Besluten som fattas av staterna i generalförsamlingens sessioner kallas för resolutioner, vilka främst beslutas genom konsensus mellan staterna och endast i de fall där konsensus inte uppnås röstar staterna i resolutionen. Genom att en omröstning i generalförsamlingen föregås av att konsensus inte uppnåtts innefattar de resolutioner som går till omröstning de beslut som medlemsstaterna överlag har svårt att enas inom.⁵¹

⁴⁸ United Nations 1

⁴⁹ United Nations 2

⁵⁰ United Nations 3

⁵¹ United Nations 4

4.2 Material, avgränsning och urval

Som ovan nämnts innefattar vår undersökningsperiod åren 2008, 2009 och 2010, vilka innefattar 63:e, 64:e och 65:e sessionerna. Då majoriteten av besluten inom resolutionerna fattas från september till december har vi valt denna period som referensperiod respektive år.

Då det är EU-medlemsstaternas grad av samstämmighet vi avser att undersöka är det av vikt att ta del av de resolutioner där detta kan mätas, således de resolutioner som beslutats genom omröstning. I 63:e, 64:e och 65:e sessionerna har man beslutat i cirka 330 resolutioner respektive session. Av dessa är det cirka 70 resolutioner som beslutats genom omröstning, och inte konsensus, respektive år.⁵² Av dessa 70 resolutioner är det 49 stycken som varit på agendan och röstats i både 2008, 2009 och 2010 inom vår tidsperiod september till december. Att en resolution går till återkommande omröstning grundar ofta på att den innefattar omfattande beslut eller riktlinjer som staterna har svårt att enas i.

Dessa 49 återkommande resolutioner utgör vårt urval och är således underlag till vår undersökning av EU-medlemsstaternas röstbeteende.⁵³ Vår motivering till denna avgränsning är att om vi observerar ett förändrat röstbeteende hos någon av EU:s medlemsstater i samma resolution mellan de utvalda åren kan vi med stor säkerhet observera en förändring i ståndpunkten och agerandet hos den enskilda staten. Detta genom att vi kan eliminera påverkan av en skiftande agenda inom generalförsamlingens beslut då förslagen är identiska mellan åren i vår underökning.

Att majoriteten av besluten i generalförsamlingen fattas från september till och med december innebär att vi inte inkluderar 2011 i vår undersökning. I skrivande stund finns endast 17 registrerade röstningar i generalförsamlingen under år 2011 och detta är inte tillräckligt med underlag för att få ett rättvisande resultat.⁵⁴ Som presenterades i teoridelen förväntas dock institutionella förändringar påverka staternas agerande inom en relativt kort period efter att förändringen ägt rum, enligt institutionalismens teoretiska ramverk. Utifrån detta bör vi kunna påvisa en eventuell förändring av graden av samstämmighet redan 2010.

Vårt material hämtas från UNBISNET (United Nations Bibliographic Information System) som utgör FN:s arkiv för omröstningar i generalförsamlingen sessioner.⁵⁵

⁵² **63e:** Totalt antal resolutioner var 336 varav 76 beslutades genom röstning **64e:** Totalt antal resolutioner var 321 varav 69 beslutades genom röstning **65e:** Totalt antal resolutioner var 341 varav 73 beslutades genom röstning (UNBISNET 1)

⁵³ Se bilaga 1

⁵⁴ United Nations 5

⁵⁵ UNBISNET 2

4.3 Utförande

Vi avser att undersöka i hur stor andel av de 49 resolutionerna i urvalet som EU-medlemsstaterna röstat enhälligt i för att mäta graden av samstämmighet.

I generalförsamlingens omröstningar finns det tre alternativ för medlemsstaterna: för, emot och avstå.⁵⁶ Genom att observera EU-medlemsstaternas enskilda röstbeteende i urvalets 49 resolutioner kommer vi klassificera varje resolution utefter kategorier som presenterats av Maria Strömvik i *Statsvetenskaplig tidskrift*. Våra benämningar nedan är fritt översatta utifrån Strömviks indelningar;⁵⁷

- *Enhällig (Unanimous)*: Samtliga medlemsstater röstar identiskt
- *Tvådelad (Two-way split)*: Minst en stat avstår och resten röstar antingen ja eller nej
- *Tredelad (Three-way split)*: Minst en stat röstar nej och resten röstar ja eller minst en stat röstar nej och resten röstar ja eller avstår

När vi kategoriserat samtliga 49 resolutioner respektive år kan vi genom en sammanställning av denna statistik observera om en skillnad i grad av samstämmighet föreligger mellan åren 2008, 2009 och 2010. Ju fler resolutioner som kategoriserats som två- och tredelade, desto lägre är samstämmigheten mellan EU-medlemsstaterna. En tredelad resolution tyder således på högsta grad av oenighet mellan EU-medlemsstaterna.

I en undersökning av staternas röstning i generalförsamlingen måste vi även ta ställning till hur de resolutioner där någon av EU-medlemsstaterna är frånvarande skall tolkas. Frånvarandet kan tolkas som en symboliskt negativ röst och således kategoriseras som ”emot”, alternativt kan det tolkas som ett ”avstå”.⁵⁸ Eftersom tolkningsmöjligheten av staternas frånvarande i generalförsamlingen är begränsad har vi istället valt att exkludera de resolutioner där en av EU:s medlemsstater varit frånvarande ur vår undersökning. Exkluderandet av resolutionen sker då samtliga år, det vill säga om en medlemsstat inte är närvarande vid resolutionen ett år tas denna även bort under resterande referensperiod. Detta genomförs för att jämförelsen inte skall bli skev eller missvisande mellan åren. Resultatet av detta har blivit att vi exkluderat totalt fem resolutioner och detta lämnar oss med ett urval av 44 resolutioner att kategorisera för respektive år.⁵⁹

⁵⁶ United Nations 6

⁵⁷ Strömvik, “Fifteen Votes and One Voice? The CFSP and Changing Voter Alignment in the UN”, 1998, s 184

⁵⁸ Strömvik, “Fifteen Votes and One Voice? The CFSP and Changing Voter Alignment in the UN”, 1998, s 184

⁵⁹ Se bilaga 1

4.4 Resultat: Resolutioner

Resultatet av vår kvantitativa undersökning av generalförsamlingens resolutioner kommer att presenteras i fyra delar. I första delen redovisas de kategoriindelningar som ovan introducerats genom att illustrera antalet resolutioner i varje kategori. Denna del innehåller även en procentredovisning av andelen enhälliga resolutioner. I andra delen av resultatet redovisas de resolutioner som kategoriserats som två- och tredelade något av de tre undersökningsåren. Dessa delade resolutioner har enskilt granskats för att undersöka huruvida de kategoriserats identiskt under samtliga år. Utifrån detta kan vi observera om medlemsstaterna ändrat sitt ställningstagande mellan åren. I tredje delen av resultatet redovisas de resolutioner kategoriserade som två- eller tredelade där medlemsstaterna haft oförändrat ställningstagande samtliga år. Dessa resolutioner presenteras utifrån indelade ämnesområden. I resultatets avslutande del redovisas de resolutioner kategoriserade som två- och tredelade under referensperioden där EU-medlemsstaterna har förändrat sitt ställningstagande.

4.4.1 Enhälliga, två- och tredelade resolutioner

I diagram 1a kan resolutionerna uppdelade utefter kategorierna enhälliga, tvådelad och tredelad observeras.⁶⁰ Det totala antalet resolutioner respektive år är 44 stycken.

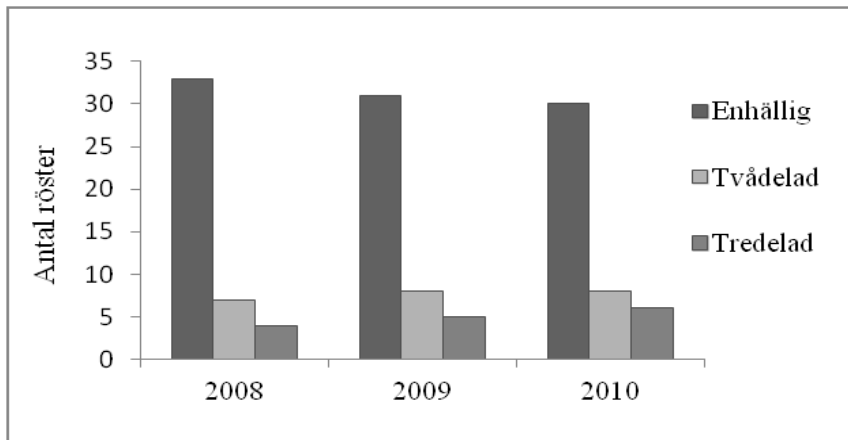
År 2008 var det 33 resolutioner som EU-medlemsstaterna röstade enhälligt i. Antalet tvådelade resolutioner var sju och antalet tredelade fyra. År 2009 ser vi en minskning i antalet enhälliga resolutioner med två då antalet nu endast är 31 stycken. Uppdelningen på delade resolutioner är åtta tvådelade och fem tredelade. År 2010 har ytterligare en minskning i antalet enhälliga resolutioner skett och antalet enhälliga resolutioner är nu 30 stycken. De delade resolutionerna är fördelade i åtta tvådelade och sex tredelade med en ökning med ett i den tredelade kategorin.⁶¹

Totalt sedan 2008 har antalet enhälligt kategoriserade resolutioner minskat med tre stycken.

⁶⁰ Se bilaga 2

⁶¹ Se bilaga 2

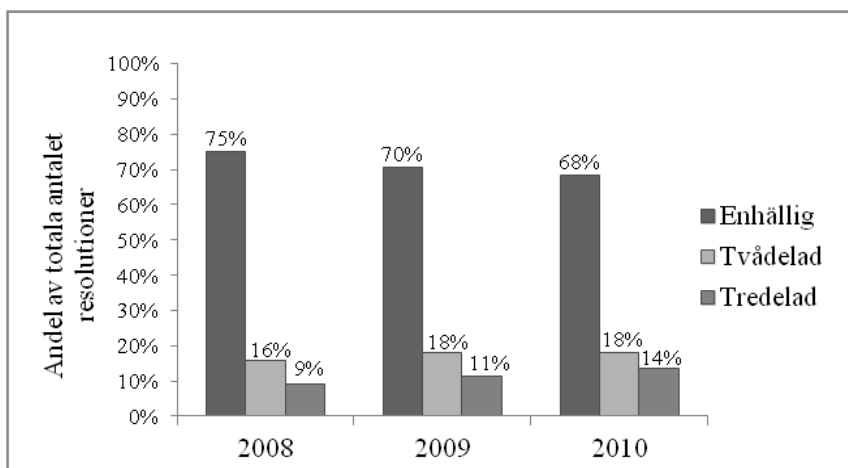
Diagram 1a. Kategoriserade resolutioner efter EU-medlemsstaternas röstbeteende i FN:s generalförsamling

Källa: United Nations Bibliographic Information System (unbisnet.un.org/)

I diagram 1b redovisas antalet resolutioner som kategoriserats enhälligt, tvådelade och tredelade respektive år i avrundade procent. För att förtydliga det som ovan presenterats observeras en reduktion i andelen enhälligt kategoriserade resolutioner. Totalt har andelen resolutioner som kategoriserats enhälligt i EU-medlemsstaternas röstbeteende minskat med 7 procent från 2008 till 2010.

Diagram 1b. Kategoriserade resolutioner efter EU-medlemsstaternas röstbeteende i FN:s generalförsamling i procentandelar

Källa: United Nations Bibliographic Information System (unbisnet.un.org/)

Avslutningsvis kan det även vara relevant att påpeka att EU-medlemsstaternas ställningstagande (för, emot eller avstå) vid enhälligt kategoriserade resolutioner inte skiljer sig mellan de tre åren. Vid de resolutioner som kategoriserats inom kategorin enhälligt samtliga år 2008, 2009 och 2010 har länderna tagit samma ståndpunkt vid samtliga tre av de identiska resolutionerna respektive år. Med andra ord har EU-länderna inte i någon enhälligt kategoriserad resolution ändrat sin gemensamma ståndpunkt.

4.4.2 Två- och tredelade resolutioner

Totalt är det 14 resolutioner inom undersökningsåren som kategoriserats som två- och tredelade.⁶² Av dessa 14 resolutioner har en del resolutioner samma kategorisering samtliga år, medan andra resolutioner skiljer sig i kategorisering mellan åren.

Totalt har 11 resolutioner av dessa 14 stycken haft samma kategorisering som två- och tredelade samtliga år. Sju av dessa 11 resolutioner har röstats med kategoriseringen tvådelad samtliga år och fyra resolutioner har röstats med kategorin tredelad samtliga år. Dessa 11 resolutioner är samtliga av de resolutioner som röstades med delad majoritet år 2008.

Under åren 2009 och 2010 är en resolution inom kategorin tvådelad och en resolution inom kategorin tredelad identisk mellan de två åren. Dessa två resolutioner röstades med enhällig majoritet 2008. Ingen resolution kategoriserades två eller tredelad endast 2009. Under 2010 är det en resolution som kategoriserats tredelad men som tidigare år kategoriserats enhälligt.

Sammanställt är det två resolutioner, en tvådelad och en tredelad, som år 2009 och 2010 röstades med delad majoritet men som år 2008 röstades med enhällig majoritet. Den resolution som röstades med tredelad majoritet år 2010 röstades år 2008 och 2009 enhälligt. Inga resolutioner har förflyttats mellan kategorierna tvådelad och tredelad under åren utan de resolutioner som tillkommit i kategorierna två- och tredelad år 2009 och 2010 har således föregående år inkluderats inom kategorin enhällig.⁶³

4.4.3 Delade resolutioner med oförändrat ställningstagande

Tio av de totalt 11 resolutioner som varit kategoriserade som två- och tredelade samtliga år har även haft identiskt ställningstagande hos de enskilda EU-medlemsstaterna. I dessa resolutioner har EU:s enskilda medlemsstater röstat identiskt i samma resolution år 2008, 2009 och 2010. Således är det samma länder som röstat mot majoriteten i resolutionen samtliga år.⁶⁴

I diagram 2b illustreras dessa 10 resolutioner kategoriserade efter ämne. Vi har kategoriserat resolutionerna efter det ämne de berör och valt att tillämpa övergripande ämnesområden för att åskådliggöra en tydligare överblick av staternas oenighet inom vissa områden.

Kategorin ”Kärnvapen och nedrustning” innefattar nedrustning av kärnvapen samt hur kärnvapensfrågan generellt skall hanteras. Kategorin ”Kolonisation” innefattar avkolonisering och praktisk samt ekonomisk hantering av före detta kolonier. Avslutningsvis innefattar kategorin ”Palestina och Israel” de

⁶² Se bilaga 2

⁶³ Se bilaga 2

⁶⁴ Se bilaga 3

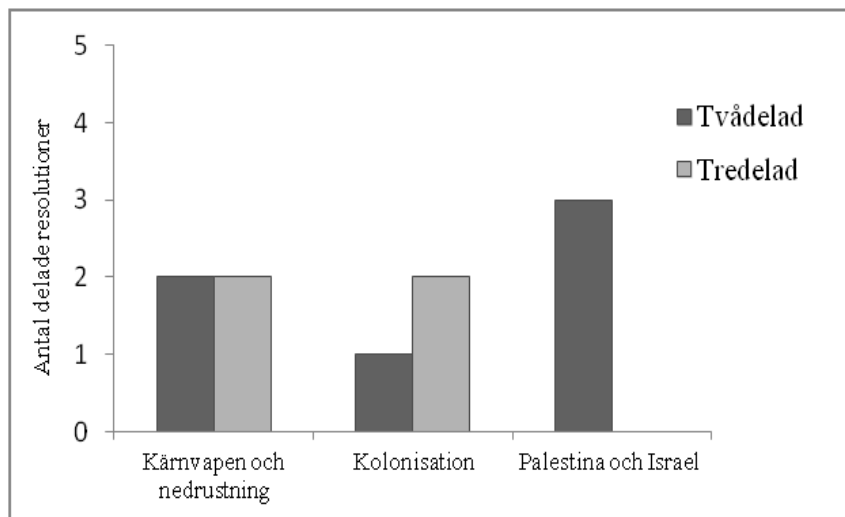
resolutioner som på något sätt berör konflikten, oavsett om området är ekonomiskt eller humanitärt.

Inom kategorin ”kärnvapen och nedrustning” är två av resolutionerna kategoriserade som tvådelade och två stycken resolutioner som tredelade. I dessa resolutioner är det Storbritannien och Frankrike som röstat mot majoriteten medan Österrike, Irland, Malta och Sverige avstått.⁶⁵

Kategorin ”kolonisation” innefattar en tvådelad resolution och två stycken resolutioner som kategoriserats tredelade. I dessa resolutioner är det Storbritannien, Frankrike och Belgien som röstat emot eller avstått medan resten av EU-medlemsstaterna röstat för.⁶⁶

Inom kategorin ”Palestina och Israel” har samtliga tre resolutioner kategoriserats som tvådelade. I dessa resolutioner är det Cypern och Malta som röstat för när resten av samtliga EU-medlemsstater avstått.⁶⁷

Diagram 2b. Två och tredelade resolutioner indelade efter ämne

Källa: United Nations Bibliographic Information System (unbisnet.un.org)

4.4.1 Delade resolutioner med förändrat ställningstagande

I de resterande fyra resolutionerna som kategoriserats två- och tredelade har någon eller flera av medlemsstaterna ändrat sitt ställningstagande under referensperioden.

Resolutionen “Global efforts for the total elimination of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance and the comprehensive implementation of and follow-up the Durban declaration and programme of

⁶⁵ Se bilaga 3

⁶⁶ Se bilaga 3

⁶⁷ Se bilaga 3

action”⁶⁸ berör en uppföljning och implementering av Durbandeklarationen angående eliminering av rasism som upprättades efter en FN-konferens år 2001. I resolutionen har vissa EU-medlemsstater ändrat sitt ställningstagande mellan ”avstå” och ”mot” under referensperioden, detta har dock inte påverkat resolutionens kategorisering. I resolutionen är det Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Estland, Tyskland, Italien, Litauen, Lettland, Nederländerna, Polen, Rumänien, Slovakien, Sverige och Storbritannien som i något av åren röstat emot när resten av EU-länderna har avstått.

Resolutionen som kategoriserades tvådelad år 2009 och 2010 har titeln ”The Right to Development”⁶⁹ vilken innefattar riktlinjer med innebörden att FN:s medlemsstater förväntas ha öppna handelsgränser mot utvecklingsländer för att främja ekonomisk utveckling inom dessa länders marknader. Förslaget röstades för med enhällig majoritet år 2008. År 2009 röstade 13 stycken av EU:s medlemsstater (Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Estland, Tyskland, Ungern, Litauen, Nederländerna, Polen, Slovakien, Sverige, Storbritannien) emot och resterande EU-medlemsstater avstod. År 2010 röstade EU:s medlemsstater identiskt med år 2009 i resolutionen.

Resolutionen som kategoriserades tredelad år 2009 och 2010 heter ”Follow-Up to the advisory opinion of the International Court of Justice on the Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons”⁷⁰ och innefattar en uppföljning internationella domstolens riktlinjer från år 1996 angående nedrustning av kärnvapen. År 2008 röstade EU:s medlemstater med enhällig majoritet emot förslaget. År 2009 kategoriserades resolutionen som tredelad då fyra medlemsstater (Österrike, Irland, Malta, Sverige) röstade för förslaget, tre stycken avstod (Cypern, Finland, Rumänien) och resten av EU-medlemsstaterna röstade emot. EU-medlemsstaternas röstbeteende i resolutionen år 2010 var identiskt med 2009.

Resolutionen som kategoriserades tredelad endast år 2010 har titeln ”Use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination.”⁷¹ Resolutionen innefattar restriktioner mot staters användande av legosoldater och privata militära företag vid interventioner. År 2008 och 2009 röstades förslaget emot enhälligt av EU:s medlemsstater. År 2010 ändrade Spanien sitt ställningstagande i resolutionen och röstade istället för när resten av EU-medlemsstaterna stod fast vid sin ståndpunkt emot.

⁶⁸ Se bilaga 2

⁶⁹ Se bilaga 2

⁷⁰ Se bilaga 2

⁷¹ Se bilaga 2

5 Undersökning 2: Gemensamma uttalanden

Följande avsnitt består av vår andra empiriska undersökning där vi kommer att undersöka antalet gemensamma uttalanden som gjorts av EU inom FN för att sedan kunna pröva våra hypoteser. Detta avsnitt har samma upplägg som föregående del. Inledningsvis introduceras en bakgrund för EU:s gemensamma uttalanden inom FN, vilket följs av en presentation av undersökningens material, avgränsning och urval. Detta följs sedan av en beskrivning av den empiriska undersökningens konkreta utförande och avslutningsvis kommer undersökningens resultat att redovisas.

5.1 Bakgrund: EU:s gemensamma uttalanden

Det finns olika tillvägagångssätt för EU att uttrycka sin gemensamma position inom FN:s organ utöver att koordinera sitt röstbeteende, det främsta och mest använda är gemensamma EU-uttalanden. Andra tillvägagångssätt är att stå som förslagsställare till resolutioner, göra gemensamma röstförklaringar, uttala gemensamma positionsförklaringar, uttala sig angående interventioner samt presentera talepunkter. I samtliga fall krävs det att EU:s medlemsstater har nått konsensus för att representationen ska ske.⁷²

Som tidigare nämnts i uppsatsens inledande bakgrund har EU, genom kommissionen, observatörsstatus inom FN. Denna observatörsstatus innefattar FN:s generalförsamling med dess utskott⁷³ samt det ekonomiska och sociala rådet (ECOSOC). Denna observatörsstatus innebär att kommissionen kan närvara vid möten och förhandlingar som sker inom dessa organ samt göra uttalanden å EU:s vägnar. Kommissionen har som observatör ingen rösträtt, utan rösträtten innehas uteslutande av de enskilda medlemsstaterna.⁷⁴

Alla medlemsstater i FN kan uttala sin ståndpunkt inom organisationens respektive organ. Genom detta kan även EU:s medlemsstater föra fram EU:s gemensamma ståndpunkter inom FN:s organ, vilket tillskrivs unionens

⁷² European Union @ United Nations 2

⁷³ **Första utskottet:** Politiska frågor, främst nedrustning och internationell säkerhet. **Andra utskottet:** Ekonomiska och sociala frågor **Tredje utskottet:** Sociala och humanitära frågor **Fjärde utskottet:** Specialpolitiska frågor och avkolonialisering **Femte utskottet:** Administrativa och budgetära frågor **Sjätte utskottet:** Rättsliga frågor (Dagdok 1)

⁷⁴ Farrell, EU Representation and Coordination within the United Nations, 2006, s 38-40

ordförändeland som i uppsatsens bakgrund nämnts. Utöver generalförsamlingen och det ekonomiska och sociala rådet, som kommissionens observatörsstatus innefattar, kan ordförändelandet även uttrycka EU:s gemensamma ståndpunkt inom människorättsrådet och säkerhetsrådet. I människorättsrådet och säkerhetsrådet kan samtliga av FN:s stater ta upp fall till granskning och genom detta kan ordförändelandet framföra uttalanden å EU:s vägnar inom dessa två organ. Här ska understrykas att uttalandena som sker inom dessa två organ är oberoende av vilka stater som har mandat inom organen. I säkerhetsrådet roteras mandatet med 15 medlemsstater vartannat år och i människorättsrådet med 47 stater var tredje år. De uttalanden som görs å EU:s vägnar inom dessa två organ görs uteslutande av ordförändelandet och inte av de stater som innehar dessa mandat.⁷⁵

Fram till Lissabonfördragets ikraftträdande den första december 2009 hade ordförändelandet uteslutande ansvar, tillsammans med kommissionen, för att koordinera EU-medlemsstaternas position samt framföra denna inom FN:s organ.⁷⁶ Som nämnts i bakgrunden förflyttade Lissabonfördraget samordningsansvaret från ordförändelandet till EU-delegationen inom FN. Det är sedan december 2009 således delegationens uppgift att samordna medlemsstaternas ståndpunkter för att få fram uttalanden inom FN:s organ. Trots denna institutionella förändring var det fram till maj 2011 ordförändelandet som presenterade dessa uttalanden inom FN:s organ, detta på grund av att delegationen inte haft beviljad rätt av FN att företräda EU inom dess organ. Således skötte delegationen samordningen efter Lissabonfördragets ikraftträdande medan ordförändelandet höll i den formella representationen. Detta har gjorts genom ett nära samarbete mellan de två aktörerna, vilket utsatts som ambition vid Lissabonfördragets ikraftträdande.⁷⁷ Ordförändeskapet, som roteras varje kalenderhalvår som nämnts i bakgrunden, innehades år 2008 av Frankrike och Slovakien, år 2009 av Tjeckien och Sverige och år 2010 av Spanien och Belgien.⁷⁸

EU-representationen förändrades i maj 2011 då FN:s generalförsamling röstade för resolutionen A/65/276 vilken innebar ett uppgraderande av EU:s status inom FN. EU har sedan dess rätten att genom delegationens EU-representanter uttala sig i generalförsamlingen, och således är detta ansvar sedan maj 2011 fråntaget från ordförändelandet.⁷⁹

⁷⁵ Dagdok 2

⁷⁶ Farrell, EU Representation and Coordination within the United Nations, 2006, s 31

⁷⁷ European Union @ United Nations 3

⁷⁸ European Union 4

⁷⁹ European Union @ United Nations 3

5.2 Material, avgränsning och urval

Underlaget till vår undersökning är hämtat från European Union at United Nations som är EU:s FN-delegations hemsida där samtliga uttalanden som gjorts å EU:s vägnar finns dokumenterade.⁸⁰

Vi kommer även i denna undersökning studera åren 2008, 2009 och 2010 för att tillämpa samma referensperiod i respektive undersökning. Genom EU:s förändrade representation inom generalförsamlingen i maj 2011 är vi medvetna om att sista kalenderhalvåret av 2011 är av intresse att undersöka. Anledning till denna avgränsning är densamma som i föregående undersökning, det finns inte tillräckligt med uttalanden dokumenterade i skrivande stund för att göra en rättvis jämförelse mellan åren.⁸¹ Internt och institutionellt förändrades samordningen av EU:s gemensamma ståndpunkter inom FN redan den första december 2009, då delegationen övertog koordineringen av EU-medlemsstaternas ståndpunkter. Om denna institutionella förändring lett till en ökad grad av samstämmighet mellan EU:s medlemsstater inom FN borde vi, trots att ordförandelandet formellt höll i representationen, ändå kunna påvisa en skillnad i antal gemensamma uttalanden redan år 2010.⁸² Samtidigt kan belysas att år 2009 är ett relevant jämförelseår, då få uttalanden gjorts i december efter det att Lissabonfördraget trädde i kraft.

I vår undersökning av EU:s gemensamma uttalanden kommer vi behandla alla typer av uttalanden under samma kategori. Fortsättningsvis benämns dessa under samlingsnamnet uttalanden.⁸³ Detta motiveras genom att även om uttalanden skiljer sig i form har alla föregåtts av att konsensus uppnåtts mellan samtliga EU-medlemsstater. Då det är samstämmigheten, genom gemensamt agerande mellan staterna, vi avser undersöka är detta således det centrala för vår analys.

Vi väljer samtidigt att behandla uttalanden som gjorts av kommissionen och ordförandelandet under samma kategori. Detta motiveras genom att endast ett begränsat antal uttalanden gjorts av kommissionen under vår referensperiod. Kommissionen gjorde åtta stycken uttalanden år 2008, fyra stycken år 2009 och fyra stycken år 2010.⁸⁴ Detta utgör inte tillräckligt med material för att göra en separat undersökning av kommissionens uttalanden, utan dessa kommer utgöra en del av de totala tillsammans med ordförandelandets.

Sist vill vi understryka den generella avgränsning vi valt att tillämpa genom att endast studera EU:s gemensamma uttalanden. Det hade varit en intressant infallsvinkel att jämföra antalet nationella uttalanden som de enskilda EU-medlemsstaterna gjort för att se om staterna i större mån, eller kanske enbart, uttalar sig å EU:s vägnar. Vi anser dock att en undersökning av enbart EU-

⁸⁰ European Union @ United Nations 1

⁸¹ European Union @ United Nations 4

⁸² European Union @ United Nations 3

⁸³ European Union @ United Nations 5

⁸⁴ European Union @ United Nations 5

uttalanden ger oss ett relevant underlag till att undersöka EU-medlemsstaternas gemensamma agerande.

5.3 Utförande

Vi kommer genomföra en kvantitativ studie i vår undersökning av EU:s gemensamma uttalanden före och efter Lissabonfördraget genom att räkna antalet uttalanden under perioden 2008, 2009 och 2010 inom FN:s respektive organ. Undersökningen behandlar organen generalförsamlingen med utskott, ekonomiska och sociala rådet samt människorättsrådet och säkerhetsrådet, då dessa organ innefattar unionens observatörsstatus samt ordförandelandets rätt att uttala unionens ståndpunkt. Generalförsamlingens utskott uppfyller funktionen som förberedande instanser och utreder ärenden samt lämnar förslag till resolutioner i generalförsamlingens plenum.⁸⁵ Nedan följer en presentation av FN-organen samt det ämnesområde respektive organ behandlar.

Tabell 1. FN-organens ämnesområde

FN-organ	Ämnesområde
Generalförsamlingen	Alla ämnesområden som behandlas i utskotten och andra huvudorgan
Första utskottet	Politiska frågor, främst nedrustning och internationell säkerhet
Andra utskottet	Ekonomiska frågor
Tredje utskottet	Sociala och humanitära frågor
Fjärde utskottet	Specialpolitiska frågor och avkolonialisering som inte behandlats av första utskottet
Femte utskottet	Allmänna administrativa och budgetära frågor
Sjätte utskottet	Rättsliga frågor
Säkerhetsrådet	Internationell fred och säkerhet
Ekonomiska och politiska rådet	Samordnar FN:s ekonomiska och sociala arbete
Männikorättsrådet	Mänskliga rättigheter samt granskning av medlemsstater

Källa: <http://dagdok.org/fns-organisation/huvudorgan.html>

⁸⁵ Dagdok 3

5.4 Resultat: Gemensamma uttalanden

I diagram 3 nedan illustreras samtliga av EU:s gemensamma uttalanden inom FN:s respektive organ. År 2008 var det totala antalet uttalanden 45 stycken, år 2009 var det totala antalet uttalanden 177 stycken och år 2010 var det totala antalet uttalanden 207 stycken. Således har en ökning skett i det totala antalet gemensamma uttalanden mellan samtliga år. En ökning med 132 gemensamma uttalanden har skett mellan år 2008 och 2009 samt ytterligare en ökning mellan år 2009 och 2010 med 30 gemensamma uttalanden.

Den största ökningen som skett av gemensamma uttalanden från år 2008 till 2010 påvisas inom andra och tredje utskottet. I dessa utskott var EU:s gemensamma uttalanden år 2008 markant reducerade men år 2010 var antalet 41 respektive 52 stycken.

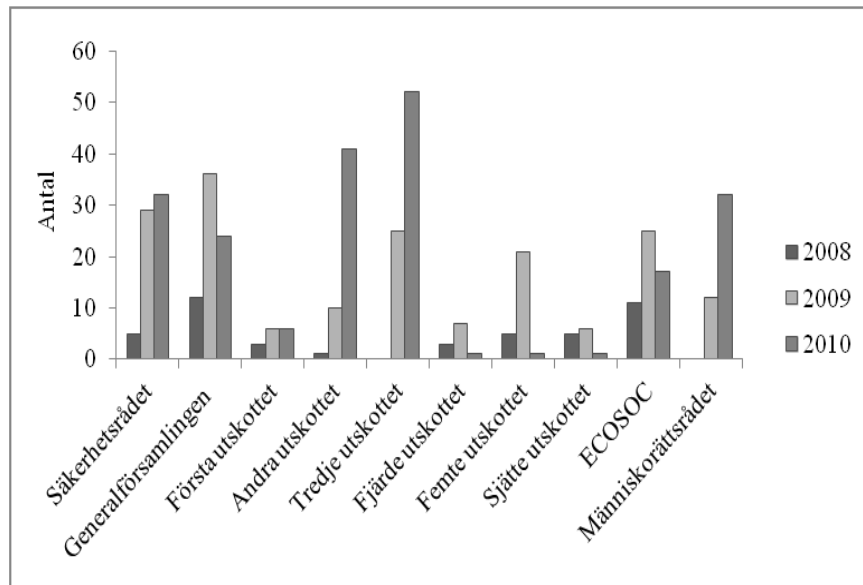
Även i människorättsrådet har EU:s gemensamma uttalanden haft en markant ökning från noll till 32 stycken mellan år 2008 och 2010. I säkerhetsrådet ökade antalet gemensamma uttalanden mellan år 2008 och 2009 med 24 stycken, ökningen avtog dock år 2009 då ökningen endast bestod av ytterligare tre uttalanden till år 2010.

I första, fjärde och sjätte utskottet i generalförsamlingen har antalet uttalanden samtliga år varit begränsade och vi ser en reducering i antalet uttalanden mellan år 2008 och 2010 i det fjärde och sjätte utskottet.

Inom generalförsamlingen ökade antalet gemensamma uttalanden med 24 stycken mellan år 2008 och 2010, men minskade med 12 stycken mellan år 2009 och 2010. Samma mönster observeras inom det femte utskottet samt inom det ekonomiska och sociala rådet. I båda organen kan en stor ökning av gemensamma antalet uttalanden påvisas mellan år 2008 och 2009 som sedan övergår i en reducering mellan år 2009 och 2010.

Ett generellt övergripande mönster är att en ökning har skett inom alla organ mellan år 2008 och 2009, i vissa mer markant än andra. Denna ökning har sedan i alla organ, förutom andra och tredje utskottet samt människorättsrådet, stannat av eller reducerats. Detta mönster följs som ovan nämnts även i det totala antalet gemensamma uttalanden på så sätt att ökningen även här är markant mellan år 2008 och 2009 men avtar mellan år 2009 och 2010.

Diagram 3. Gemensamma uttalanden uppdelade i FN:s respektive organ

Källa: europa-eu-un.org

Att den tydligaste ökningen kan observeras inom det andra och det tredje utskottet innebär att gemensamma uttalanden som berör ekonomiska, sociala och humanitära frågor har ökat främst mellan år 2008 och 2010.

Den tydliga ökningen som skett inom mänskiorättsrådet visar även att gemensamma uttalanden inom området för mänskliga rättigheter och interventioner har ökat mellan år 2008 och 2010.

Utifrån observationen att antalet gemensamma uttalanden har reducerats inom femte utskottet och ekonomiska och sociala rådet mellan år 2009 och 2010 kan vi påvisa att de gemensamma uttalandena som innefattar allmänna administrativa och ekonomiska frågor har reducerats.

Att de gemensamma uttalandena inom första, fjärde samt femte utskottet samtliga år är begränsade innebär att få uttalanden överlag görs inom ämnena säkerhet och nedrustning, specialpolitiska frågor angående avkolonialisering samt inom rättsliga frågor.

Inom generalförsamlingen har en ökning skett av gemensamma uttalanden mellan år 2008 och 2009 vilket följs av en reducering av antalet mellan år 2009 och 2010. Orsaken till denna observation kan vara att dessa gemensamma uttalanden istället förkommit inom utskotten.

Inom säkerhetsrådet är antalet gemensamma uttalanden år 2008 begränsade men följs av en markant ökning under 2009 och 2010. Detta innebär att EU i större utsträckning under 2009 och 2010 valde att göra fler gemensamma uttalanden angående internationella konflikter och säkerhet.

Avslutningsvis kan belysas att vi genomfört två stickprov av antalet gemensamma uttalanden från tidigare år för att få perspektiv på om år 2008 generellt skiljer sig i antalet begränsade uttalanden. År 2000 var antalet gemensamma uttalanden totalt 112 stycken och år 2007 var antalet gemensamma

uttalanden totalt 176 stycken.⁸⁶ Detta indikerar på att antalet gemensamma uttalanden år 2008 var markant begränsade i en historisk jämförelse.

⁸⁶ European Union @ United Nations 1

6 Analys av resultat

I följande avsnitt analyseras resultatet av uppsatsens två empiriska undersökningar. Vi har som ambition att i analysen stärka en av hypoteserna genom att applicera respektive teoris förklaringsfaktorer på resultatet. Denna analys utförs i två delar, en för respektive undersökning. Avslutningsvis presenteras reflektioner utifrån analysens resonemang för att besvara uppsatsens frågeställning.

6.1 Analys av undersökning 1: Resolutioner

Utifrån resultatet av den första empiriska undersökningen, angående medlemsstaternas röstbeteende i generalförsamlingens resolutioner, observeras att antalet enhälligt kategoriserade resolutioner har reducerats under perioden 2008 till 2010 och att andelen två- och tredelade resolutioner har ökat. Detta indikerar på att EU:s medlemsstater under referensperioden uppnått en lägre grad av samstämmighet. Resultatet av undersökningen visar således att den förändrade koordineringen av rötsamordningen genom Lissabonfördraget inte har främjat en ökad samstämmighet mellan EU-medlemsstaterna. Detta resulterar i att hypotes nummer ett, som avsåg att samstämmigheten skulle öka, kan förkastas. Resultatet stärker således hypotes nummer två, som avsåg att samstämmigheten inte skulle öka.

Då undersökningens resultat ger stöd för hypotes nummer två kan realismens förklaringsfaktorer tillämpas för att förklara varför staternas agerande inte förändrats efter Lissabonfördragets institutionella förändringar. Analysen av undersökningens resultat utgår således utifrån realismens centrala begrepp som teoretiker inom teorin anser påverka staters agerande.

Undersökningens resultat visar att EU-medlemsstaterna inom tre specifika ämnesområden tagit identiska ställningstaganden i resolutionen samtliga år under referensperioden. Det är således samma stater som visat ett avvikande röstbeteende gentemot majoriteten inom respektive ämnesområde. Genom att ta del av statsvetaren Paul Luifs forskning kring EU-medlemsstaternas röstbeteende inom generalförsamlingen kan vi observera att staternas ställningstagande inom dessa specifika ämnesområden har präglat dess röstbeteende även i ett längre tidsperspektiv.⁸⁷

⁸⁷ Se Luif, "EU Cohesion in the UN General Assembly: A Quantitative Analysis with Special Regard to the Distance of the US from the EU Consensus", 2008

Att staterna intar ett identiskt ställningstagande under en längre period indikerar på att djupt förankrade nationella intressen inom det aktuella ämnesområdet föreligger. Således präglar medlemsstaternas nationella intressen i hög grad dess röstning inom FN:s generalförsamling. Ett avvikande röstbeteende indikerar på att stater inte låter den kollektiva samordningen gå före nationella intressen, vilket stödjer realismens resonemang om staters agerande; stater samarbetar inte inom de områden där dess nationella intressen inte kan säkerställas. Således är institutionella förändringar inte avgörande för staters agerande inom områden där nationella intressen föreligger.

Med realismen som utgångspunkt kan staternas avvikande röstbeteende förklaras utifrån maktbalansen och säkerhetsdilemmat, då dessa två begrepp är centrala för staters agerande utifrån nationella intressen. Storbritannien och Frankrike är EU:s två stater med kärnvapensinnehav. Staternas avvikande röstbeteende i resolutioner angående detta ämnesområde indikerar således på att de två staterna röstar efter nationella intressen. Då innehav av kärnvapen kan anses vara fundamentalt för staternas säkerhet stärker detta realismens resonemang angående att stater har svårt att samarbeta kring säkerhet på grund av att varje stat vill garantera sin överlevnad utifrån militär kapacitet. Staternas motvilja att nedrusta sitt kärnvapensinnehav skulle, enligt realister, grunda på säkerhetsdilemmat som orsakas av att staterna inte kan vara säkra på andra staters intentioner. Staternas nationella intresse att garantera sin säkerhet för att upprätthålla maktbalansen går således före en internationell samordning och kan utifrån realismen förklara dess avvikande röstbeteende inom detta ämnesområde.

Frankrike och Storbritanniens avvikande röstbeteende i resolutioner angående kärnvapen kan även tolkas, utifrån realismens perspektiv, som att staterna vill behålla sin maktposition och bibehålla maktbalansen i det internationella systemet. Storbritannien och Frankrike är även de enda två EU-medlemsstater med permanent mandat i FN:s säkerhetsråd, något som ursprungligen bygger på staternas militära position inom det internationella systemet. Mandaten utgör en central maktposition och ett nedrustande av staternas militära kapacitet kan förändra denna position samt påverka maktbalansen.

Sverige, Österrike, Irland samt Maltas tendenser till att avstå i kärnvapenfrågor kan, utifrån realismen, förklaras genom att staternas historiska prägning av neutralitetspolitik och alliansfrihet. Således är det nationella intressen som styr dessa medlemsstaters röstbeteende i resolutioner angående kärnvapen och teoretiker inom realismen skulle förklara detta utifrån att staterna inte vill störa den rådande maktbalansen.

Ämnesområdet kolonisation samt Palestina och Israel berör inte staternas säkerhet i den fundamentala grad som kärnvapensfrågan gör. Maktbegreppet inom dessa ämnesområden handlar således inte om makt i militär kapacitet vid en analys av staternas röstbeteende utifrån realismen.

De stater som uppvisar ett avvikande röstbeteende (Frankrike, Belgien, Storbritannien) i resolutioner angående avkolonialisering är forna kolonialmakter. Således kan en reglering av forna kolonier eventuellt förändra dessa staters maktposition på den internationella arenan och således påverka maktbalansen.

Detta kan, utifrån ett realistiskt perspektiv, förklara staternas avvikande röstbeteende i dessa resolutioner utifrån nationella intressen.

Maltas och Cyperns historiskt samt nutida avvikande röstbeteende kring konflikten mellan Palestina och Israel kan, utifrån realismen, förklaras genom staternas alliansfrihet samt neutrala position angående konflikten historiskt sett, något som även Luif belyser i sin forskning.⁸⁸ Även detta kan kopplas till realismens antagande om att staterna inte vill förändra den rådande maktbalansen.

Utifrån de fyra resolutioner där medlemsstaterna uppvisat ett förändrat ställningstagande under referensperioden, och som inte kategoriserats efter specifika ämnesområden, kan ett annat resonemang föras utifrån realismen. Att medlemsstaterna ändrar sitt ställningstagande i en resolution tyder på att djupt förankrade nationella intressen inte föreligger inom resolutionens ämnesområde. Istället påverkar andra faktorer, som inte grundar på djupt förankrade intressen, staternas avvikande röstbeteende. Avsaknaden av djupt förankrade intressen hos staterna borde således resultera i att medlemsstaternas röstbeteende i dessa resolutioner skulle vara lättare att koordinera och samordna genom Lissabonfördragets institutionella förändringar. Att medlemsstaterna trots avsaknad av djupt förankrade nationella intressen samt institutionella fördjupningar väljer att rösta mot majoriteten i dessa resolutioner stödjer realismens resonemang om att institutionella förändringar inte är avgörande för staters agerande. Nationella intressen går före, oavsett om de är djupt förankrade eller inte.

En av dessa fyra resolutioner kan dock indikera på att Lissabonfördragets institutionella förändringar har haft effekt på staternas agerande och således stärka hypotes nummer ett. I resolutionen ”The Right to Development”⁸⁹ ändrade samtliga medlemsstater sitt ställningstagande från att vara enhälligt ”för” 2008 till att vara splittrade mellan ”mot” och ”avstå” följande år. Resolutionen röstades igenom den 18 december 2009, således efter Lissabonfördragets ikraftträdande första december 2009. Att samtliga stater ändrat sitt ställningstagande kan indikera på att koordinering av medlemsstaternas röster har skett, även om detta resulterade i en tvådelad kategorisering.

6.2 Analys av undersökning 2: Gemensamma uttalanden

Utifrån resultatet av den andra empiriska undersökningen, angående EU:s gemensamma uttalanden, kan det observeras att en ökning av antalet gemensamma uttalanden har skett mellan samtliga år under referensperioden.

⁸⁸ Se Luif, ”EU Cohesion in the UN General Assembly: A Quantitative Analysis with Special Regard to the Distance of the US from the EU Consensus”, 2008

⁸⁹ Se bilaga 2

Detta indikerar på att de institutionella förändringarna genom Lissabonfördragets ikraftträdande har påverkat EU-medlemsstaterna agerande, vilket resulterat i en högre grad av samstämmighet, vilket således stärker hypotes nummer ett. Konsensus har uppnåtts i högre grad än tidigare och har således resulterat i att fler antal gemensamma uttalanden gjorts. Även om hypotes nummer ett stärks utifrån resultatet av undersökningen resulterar detta dock inte i att hypotes nummer två till fullo kan förkastas, då resultatet till viss del indikerar på att realismens förklaringsfaktorer fortfarande kan tillämpas vid en analys.

Lissabonfördragets ikraftträdande den första december 2009 gör att ökningen mellan år 2009 och 2010 har högst relevans för en analys av resultatet då det är under denna period representationen har förändrats utifrån Lissabonfördraget. Då år 2008 även skiljer sig markant i antalet gemensamma uttalanden kan detta resultera i att en jämförelse utifrån detta år ger en missvisande analys.

Mellan år 2009 och 2010 har det skett en ökning med 30 gemensamma uttalanden, vilket indikerar på att de institutionella förändringarna resulterat i en ökad samstämmighet för EU:s medlemsstater. Ökningen av antalet gemensamma uttalanden har dock skett i olika hög grad inom respektive FN-organ.

En ökning i antalet gemensamma uttalanden har skett inom säkerhetsrådet, andra utskottet, tredje utskottet och människorättsrådet. Dessa organ innefattar ämnesområdena fred och internationell säkerhet, ekonomi, sociala- och humanitära frågor samt mänskliga rättigheter. Detta stärker således institutionsteorins grundläggande antaganden om att institutionella förändringar påverkar institutionella mekanismer, vilket i sin tur påverkar staternas agerande. Lissabonfördragets förändring av EU:s koordinering av gemensamma uttalanden, som i teoridelen sammanlänkades till specifika mekanismer, har således resulterat i att en högre grad av konsensus mellan medlemsstaterna uppnåtts inom dessa ämnesområden. Ser man till en historisk kontext av EU:s gemensamma uttalanden, vilket även forskaren Mary Farrell belyser i sin forskning, är dessa ämnesområden generellt präglade av en hög grad av konsensus mellan EU:s medlemsstater.⁹⁰

Mellan år 2009 och 2010 har en reducering av antalet gemensamma uttalanden dock skett inom generalförsamlingen, femte utskottet samt ECOSOC. Dessa innefattar ämnesområdena allmänna och budgetära frågor, samordning av socialt och ekonomiskt arbete samt för de ämnesområden som behandlas i generalförsamlingen. Den förändrade delegeringen i samordningen av EU-medlemsstaternas representation efter fördragets ikraftträdande har således inte främjat en samordning av medlemsstaternas ställningstagande inom dessa organ. Denna reducering påverkar inte den totala ökningen av antalet gemensamma uttalanden då ökningen i de ovan nämnda organen var mer markant, samtidigt behandlar de även till viss del likartade ämnesområden.

Mellan år 2009 och 2010 har en minskning eller ett oförändrat antal gemensamma uttalanden gjorts inom första utskottet, fjärde utskottet och sjätte utskottet. Dessa utskott innefattar ämnesområdena nedrustning och internationell

⁹⁰ Se Farrell, *EU Representation and Coordination within the United Nations*, 2006, s 33-36

säkerhet, avkolonialisering samt rättsliga frågor. I analysen av första undersökningen observerades att dessa specifika ämnesområden präglas av oenighet mellan EU:s medlemsstater, då staterna röstat splittrat i resolutioner angående dessa ämnen. Då även undersökning två påvisar oenighet inom dessa ämnesområden, eftersom antalet gemensamma uttalanden inte har ökat, påvisar detta att ämnesområdena är präglade av låg grad av konsensus mellan medlemsstaterna, något som även Farrells forskning redovisar.⁹¹

Resultatet av undersökningen av gemensamma uttalanden indikerar på att de institutionella förändringar som gjorts genom Lissabonfördraget effektiviserat samordningen inom de områden som präglas av konsensus mellan medlemsstaterna, då fler gemensamma uttalanden gjorts inom dessa områden. Således har samstämmigheten kring gemensamma uttalanden utefter vår definition ökat. Dock har de institutionella förändringarna inte påverkat EU-medlemsstaternas ställningstagande inom de områden där oenighet föreligger, då ingen ökning kan observeras av antalet gemensamma uttalanden inom dessa områden. Detta indikerar på att de institutionella förändringarna inte påverkat medlemsstaternas agerande efter nationella intressen, vilket indikerar på att realismens förklaringsfaktorer även här kan tillämpas.

Avslutningsvis kan det vara av intresse att belysa orsaker till det begränsade antalet gemensamma uttalanden år 2008. Utifrån vår undersökning är möjligheten till att belysa förklaringsfaktorer till detta fenomen dock begränsade. En möjlig förklaringsfaktor kan vara ordförandelandets inverkan som år 2008 stod för ansvaret för samordningen av EU:s gemensamma uttalanden. Mary Farell har i sin forskning, likt realismens resonemang, belyst att nationella intressen har betydelse för de beslut som ordförandelandet väljer att sätta på agendan för att nå gemensamma uttalanden. Farell menar att små stater präglade av neutral nationell politik kan ha lättare för att samordna gemensamma uttalanden då dess agenda inte präglas av omfattande nationella intressen.⁹² År 2008 övertogs ordförandeskapet först av Slovenien och sedan av Frankrike. Detta var första gången Slovenien tilldelades ordförandeskapet sedan dess inträdande i EU 2004. Samtidigt som Frankrike, som i ovanstående analys nämnt, innehar starka nationella intressen. Detta kan eventuellt vara en förklaring till varför ett begränsat antal uttalanden gjorts år 2008, samtidigt som andra tänkbara förklaringar med stor säkerhet föreligger vilket vi inte avser analysera mer utförligt i denna uppsats.

⁹¹ Se Farrell, *EU Representation and Coordination within the United Nations*, 2006, s 33-36

⁹² Se Farrell, *EU Representation and Coordination within the United Nations*, 2006, s 33-36

6.3 Avlutande reflektioner

Inledningsvis vill vi belysa undersökningarnas resultat utifrån den skiftande världspolitiska agendans betydelse för staters agerande. Genom att vi i första undersökningen valt att undersöka identiska resolutioner samtliga år har vi eliminerat effekten av en skiftande dagordning inom generalförsamlingen då resolutionerna innefattar identiska ämnen samtliga år under referensperioden. Detta har inte gjorts i vår andra undersökning då undersökningen omfattar samtliga gemensamma uttalanden som gjorts respektive år. De gemensamma uttalanden som gjorts är i hög grad påverkade av den politiska dagordningen inom dessa organ som sätts efter aktuella världspolitiska händelser. Således kan externa händelser på den internationella arenan haft inverkan på antalet gemensamma uttalanden som gjorts.

Det kan även belysas att koordinering av medlemsstaternas röstbeteende, för att uppnå en högre grad av samstämmighet, innebär en stor utmaning för delegationens samordning eftersom det innebär att uppnå konsensus inom de områden där medlemsländerna internt inom EU inte är överrens. Att öka antalet gemensamma uttalanden inom de områden där EU-medlemsstaterna redan uppnått konsensus innebär således en mindre utmaning då det istället krävs en effektivisering av samordningen, och inte en samordning av medlemsstaternas grundläggande ställningstagande.

Om Lissabonfördragets institutionella förändringar resulterat i en ökad samstämmighet mellan EU:s medlemsstater inom vår referensperiod bör båda undersökningarnas resultat ha påvisat detta. Då detta inte kan observeras, samt att realismens förklaringsfaktorer på staters agerande i större utsträckning kan appliceras på respektive resultat, anser vi att en högre grad av samstämmighet inte kan påvisas i den utsträckning som institutionalismens teori förutspår. Således väljer vi att besvara uppsatsens frågeställning utifrån hypotes nummer två:

Lissabonfördragets institutionella förändringar har inte resulterat i en högre grad av samstämmighet mellan EU:s medlemsstater.

Avslutningsvis vill vi även belysa att uppsatsens referensperiod är begränsad. Lissabonfördragets institutionella förändringar kan kräva en längre tidsram för att påvisa tydligare effekter på staternas agerande och således resultera i en högre grad av samstämmighet mellan EU:s medlemsstater inom FN.

7 Referenser

7.1 Tryckta källor

- Ds. 2007:48. Lissabonfördraget del 1, Statsrådsberedningen, 2007. Stockholm: Edita Sverige AB
- Farrell, Mary, 2006. "EU Representation and Coordination within the United Nations", Smith, Karen E. – Verlin Laatikainen, Katie (red.) *The European Union at the United Nations: Intersecting Multilateralisms*, 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, s. 27-46.
- Goldmann, Kjell, Pedersen, Mogens N., Österud, Öyvind (red), Statsvetenskapligt lexikon, 1997. Stockholm: Universitetsforlaget, s. 97
- Luif, Paul, 2008. "EU Cohesion in the UN General Assembly: A Quantitative Analysis with Special Regard to the Distance of the US from the EU Consensus", prepared for 49th Annual ISA Convention, San Francisco.
- Maastrichtfördraget, fördraget om Europeiska unionen (FEU), 1993. Utrikesdepartementets handelsavdelning. Stockholm: Nordstedts Tryckeri AB
- Mearsheimer, John J, 2011. "Anarchy and the Struggle for Power", Mingst, Karen A. - Snyder, Jack L (red.) *Essential Readings in World Politics*, 4th ed. New York: W. W. Norton & Company. s. 31-50.
- Strömvik, Maria, 1998. "Fifteen Votes and One Voice? The CFSP and Changing Voter Alignment in the UN", Statsvetenskaplig tidskrift, vol. 101, nr 2, s. 181-196.
- Strömvik, Maria, 2005. *To act as a union: Explaining the Development of the EU's Collective Foreign Policy*. Lund: Department of Political Science.
- Tallberg, Jonas, 2007. *EU:s politiska system*. Upplaga 3:4. Lund: Studentlitteratur.
- Wiklund, Lena, 1998. "Nordens och EU-ländernas agerande i FN:s generalförsamling", Statsvetenskaplig tidskrift, vol. 101, nr 2, s. 197-210.

7.2 Elektroniska källor

- Dagdok 1 [elektronisk] Tillgänglig: <http://dagdok.org/fns-organisation/huvudorgan/generalfoersamlingen/utskotten.html> Hämtdatum: 2011-11-28.
- Dagdok 2 [elektronisk] Tillgänglig: <http://dagdok.org/fns-organisation/huvudorgan.html> Hämtdatum: 2011-12-05.

- Dagdok 3 [elektronisk] Tillgänglig: <http://dagdok.org/fns-organisation/huvudorgan/generalfoersamlingen/utskotten.html> Hämtdatum: 2011-12-07.
- European Union @ United Nations 1 [elektronisk] Tillgänglig: http://www.europa-eu-un.org/articles/en/article_458_en.htm Hämtdatum: 2011-11-29.
- European Union @ United Nations 2 [elektronisk] Tillgänglig: http://europa-eu-un.org/articles/articleslist_s7_en.htm. Hämtdatum: 2011-12-05.
- European Union @ United Nations 3 [elektronisk] Tillgänglig: http://europa-eu-un.org/articles/en/article_9389_en.htm Hämtdatum: 2011-12-07.
- European Union @ United Nations 4 [elektronisk] Tillgänglig: http://europa-eu-un.org/articles/articleslist_s109_en.htm Hämtdatum: 2011-12-08.
- European Union @ United Nations 5 [elektronisk] Tillgänglig: http://europa-eu-un.org/articles/articleslist_s7_en.htm Hämtdatum: 2011-12-09.
- European Union 1 [elektronisk] Tillgänglig: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_introduction_sv.htm. Hämtdatum: 2011-11-28.
- European Union 2. [elektronisk] Tillgänglig: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0033_sv.htm. Hämtdatum: 2011-11-30.
- European Union 3. [elektronisk] Tillgänglig: http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/external_relations/index_sv.htm. Hämtdatum: 2011-12-02
- European Union 4 http://europa.eu/about-eu/eu-history/2000_today/2008/index_sv.htm Hämtdatum: 2011-12-09.
- EU-upplysningen [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.eu-upplysningen.se/Om-EU/Om-EUs-lagar-och-beslutsfattande/EUs-fordrag/Lissabonfordraget/>. Hämtdatum: 2011-11-29.
- UNBISNET 1 [elektronisk] Tillgänglig: <http://unbisnet.un.org:8080/ipac20/ipac.jsp?profile=voting&menu=search&submenu=power#focus> Hämtdatum: 2011-11-16.
- UNBISNET 2 [elektronisk] Tillgänglig: <http://unbisnet.un.org/> Hämtdatum: 2011-11-16.
- United Nations 1 [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.un.org/en/ga/about/index.shtml> Hämtdatum: 2011-11-23.
- United Nations 2 [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.un.org/documents/resga.htm> Hämtdatum: 2011-11-23.
- United Nations 3 [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.un.org/en/ga/sessions/> Hämtdatum: 2011-11-28.
- United Nations 4 [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.un.org/en/ga/about/background.shtml> Hämtdatum: 2011-11-23.
- United Nations 5 [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.un.org/depts/dhl/resguide/r66.shtml> Hämtdatum: 2011-11-24.
- United Nations 6 [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.un.org/depts/dhl/resguide/gavote.htm> Hämtdatum: 2011-11-16.

Your Guide to the Lisbon Treaty [elektronisk] Tillgänglig:
<http://ec.europa.eu/publications/booklets/others/84/en.pdf>, s 2 Hämtdatum:
2011-11-28.

Bilaga 1: Resolutioner i urvalet

Resolution 2008	Resolution 2009	Resolution 2010	Namn
A/RES/63/245	A/RES/64/238	A/RES/65/241	Situation of Human Rights Myanmar
A/RES/63/242	A/RES/64/148	A/RES/65/240	Global efforts for the total elimination of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance and the comprehensive implementation of and follow-up the Durban declaration and programme of action
A/RES/63/190	A/RES/64/175	A/RES/65/225	Situation of human rights in the Democratic People's Republic of Korea
A/RES/63/171	A/RES/64/156	A/RES/65/224	Combating defamation of religions
A/RES/63/189	A/RES/64/157	A/RES/65/223	Promoting of a democratic and equitable international order
A/RES/63/162	A/RES/64/147	A/RES/65/199	Inadmissibility of certain practises that contribute to fueling contemporary forms of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance
A/RES/63/176	A/RES/64/160	A/RES/65/216	Globalization and its impact on the full enjoyment of all human rights
A/RES/63/164	A/RES/64/151	A/RES/65/203	Use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination
A/RES/63/165	A/RES/64/150	A/RES/65/202	The right of the palestinian people to self-determination
A/RES/63/191	A/RES/64/176	A/RES/65/226	Situation of human rights in the islamic republic of Iran
A/RES/63/179	A/RES/64/170	A/RES/65/217	Human rights and unilateral coercive measures
A/RES/63/178	A/RES/64/172	A/RES/65/219	The right to development
A/RES/63/224	A/RES/64/209	A/RES/65/167	Towards a new international economic order
A/RES/63/201	A/RES/64/185	A/RES/65/179	Permanent sovereignty of the palestinian people in the occupied palestinian territory, including east jerusalem and of the arab population in the occupied Syrian Golan over their natural resources
A/RES/63/211	A/RES/64/195	A/RES/65/147	Oil slick on Lebanese shores
			Work of the special committe to investigate Israeli practises affecting the human rights of the palestian people and

A/RES/63/95	A/RES/64/91	A/RES/65/102	other arabs of the occupied territories
A/RES/63/96	A/RES/64/92	A/RES/65/103	Applicability of the Geneva Convention relative to the protection of civilian persons in time of war, of 12 august 1949, to the occupied palestinian territory, including east jerusalem, and the other occupied Aran territories
A/RES/63/97	A/RES/64/93	A/RES/65/104	Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and the occupied Syrian Golan
A/RES/63/99	A/RES/64/95	A/RES/65/106	The occupied Syrian Golan
A/RES/63/98	A/RES/64/94	A/RES/65/105	Israeli practices affecting the human rights of the Palestinian people in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem
A/RES/63/102	A/RES/64/98	A/RES/65/109	Economic and other activities which affect the interests of the peoples of the Non-Self-Governing Territories
A/RES/63/103	A/RES/64/99	A/RES/65/110	Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples by the specialized agencies and the international institutions associated with the United Nations
A/RES/63/109	A/RES/64/105	A/RES/65/116	Dissemination of information on decolonization
A/RES/63/110	A/RES/64/106	A/RES/65/117	Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples
A/RES/63/91	A/RES/64/87	A/RES/65/98	Assistance to Palestine refugees
A/RES/63/93	A/RES/64/89	A/RES/65/100	Operations of the United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East
A/RES/63/92	A/RES/64/88	A/RES/65/99	Persons displaced as a result of the June 1967 and subsequent hostilities
A/RES/63/94	A/RES/64/90	A/RES/65/101	Palestine refugees' properties and their revenues
A/RES/63/87	A/RES/64/69	A/RES/65/91	Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty
A/RES/63/84	A/RES/64/66	A/RES/65/88	The risk of nuclear proliferation in the Middle East
A/RES/63/50	A/RES/64/34	A/RES/65/54	Promotion of multilateralism in the area of disarmament and non-proliferation
A/RES/63/46	A/RES/64/53	A/RES/65/56	Nuclear disarmament
A/RES/63/65	A/RES/64/44	A/RES/65/58	Nuclear-weapon-free southern hemisphere and adjacent areas
A/RES/63/58	A/RES/64/57	A/RES/65/59	Towards a nuclear-weapon-free world : accelerating the implementation of nuclear disarmament commitments
A/RES/63/47	A/RES/64/37	A/RES/65/60	Reducing nuclear danger

A/RES/63/75	A/RES/64/59	A/RES/65/80	Convention on the Prohibition of the Use of Nuclear Weapons
A/RES/63/29	A/RES/64/19	A/RES/65/16	Peaceful settlement of the question of Palestine
A/RES/63/28	A/RES/64/18	A/RES/65/15	Special information programme on the question of Palestine of the Department of Public Information of the Secretariat
A/RES/63/26	A/RES/64/16	A/RES/65/13	Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People
A/RES/63/30	A/RES/64/20	A/RES/65/17	Jerusalem
A/RES/63/27	A/RES/64/17	A/RES/65/14	Division for Palestinian Rights of the Secretariat
A/RES/63/31	A/RES/64/21	A/RES/65/18	The Syrian Golan
A/RES/63/7	A/RES/64/6	A/RES/65/6	Necessity of ending the economic, commercial and financial embargo imposed by the United States of America against Cuba
A/RES/63/49	A/RES/64/55	A/RES/65/76	Follow-Up to the advisory opinion of the International Court of Justice on the Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons

Källa: United Nations Bibliographic Information System (unbisnet.un.org/)

Bilaga 2: Delade resolutioner

Resolutioner delade samtliga år

Resolution 2008	Resolution 2009	Resolution 2010	Namn
Tvådelade			
A/RES/63/242	A/RES/64/148	A/RES/65/240	Global efforts for the total elimination of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance and the comprehensive implementation of and follow-up the Durban declaration and programme of action
A/RES/63/102	A/RES/64/98	A/RES/65/109	Economic and other activities which affect the interests of the peoples of the Non-Self-Governing Territories
A/RES/63/50	A/RES/64/34	A/RES/65/54	Promotion of multilateralism in the area of disarmament and non-proliferation
A/RES/63/46	A/RES/64/53	A/RES/65/56	Nuclear disarmament
A/RES/63/26	A/RES/64/16	A/RES/65/13	Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People
A/RES/63/27	A/RES/64/17	A/RES/65/14	Division for Palestinian Rights of the Secretariat
A/RES/63/31	A/RES/64/21	A/RES/65/18	The Syrian Golan
Tredelade			
A/RES/63/109	A/RES/64/105	A/RES/65/116	Dissemination of information on decolonization
A/RES/63/110	A/RES/64/106	A/RES/65/117	Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples
A/RES/63/65	A/RES/64/44	A/RES/65/58	Nuclear-weapon-free southern hemisphere and adjacent areas
A/RES/63/58	A/RES/64/57	A/RES/65/59	Towards a nuclear-weapon-free world : accelerating the implementation of nuclear disarmament commitments

Resolutioner delade 2009 och 2010

Resolution 2008	Resolution 2009	Resolution 2010	Namn
Tvådelad			
A/RES/63/178	A/RES/64/172	A/RES/65/219	The right to development
Tredelad			
A/RES/63/49	A/RES/64/55	A/RES/65/76	Follow-Up to the advisory opinion of the International Court of Justice on the Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons

Resolution delad 2010

Resolution 2008	Resolution 2009	Resolution 2010	Namn
Tredelad			
A/RES/63/164	A/RES/64/151	A/RES/65/203	Use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination

Källa: United Nations Bibliographic Information System (unbisnet.un.org/)

Bilaga 3: Delade resolutioner efter ämne

Kärnvapen och nedrustning

Resolution 2008	Resolution 2009	Resolution 2010	Namn
Tvådelade			
A/RES/63/50	A/RES/64/34	A/RES/65/54	Promotion of multilateralism in the area of disarmament and non-proliferation
A/RES/63/46	A/RES/64/53	A/RES/65/56	Nuclear disarmament
Tredelade			
A/RES/63/65	A/RES/64/44	A/RES/65/58	Nuclear-weapon-free southern hemisphere and adjacent areas
A/RES/63/58	A/RES/64/57	A/RES/65/59	Towards a nuclear-weapon-free world : accelerating the implementation of nuclear disarmament commitments

Palestina och Israel

Resolution 2008	Resolution 2009	Resolution 2010	Namn
Tvådelade			
A/RES/63/26	A/RES/64/16	A/RES/65/13	Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People
A/RES/63/27	A/RES/64/17	A/RES/65/14	Division for Palestinian Rights of the Secretariat
A/RES/63/31	A/RES/64/21	A/RES/65/18	The Syrian Golan

Kolonisation

Resolution 2008	Resolution 2009	Resolution 2010	Namn
Tvådelad			
			Economic and other activities which affect the interests of the peoples of the Non-Self-

A/RES/63/102	A/RES/64/98	A/RES/65/109	Governing Territories
Tredelade			
A/RES/63/109	A/RES/64/105	A/RES/65/116	Dissemination of information on decolonization
A/RES/63/110	A/RES/64/106	A/RES/65/117	Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples

Källa: United Nations Bibliographic Information System (unbisnet.un.org/)